

Сабор Независног покрета „Својим путем“ – Игор Радојичић је на сједници одржаној дана 16 . 5. 2025. године у Бањој Луци, д о н и о

Програм

Независног покрета „Својим путем“ – Игор Радојичић

1. Status quo

Готово читава последња деценија у Републици Српској и БиХ је обиљежена ескалацијом у односима супротстављених страна и заоштравањем односа. Са недостатком нових политика, нових рјешења за старе проблеме, без способности за иновације, популизам и подјеле се јављају као једини одговор доминантних политичких актера. Ауторитарни стилови руковођења и односи како унутар партија, тако и унутар институција и друштва за посљедицу имају окошталост структура и блокиране канале проходности за нове идеје и нове људе.

Устави и закони постају максимум, а не минимум опхођења. Принципи подјеле власти на извршну, законодавну и судску се не поштују. Контролна функција парламента која је једна од најзначајнијих у представничкој демократији потпуно је угашена.

Руководећа мјеста у институцијама, јавним предузећима, независним агенцијама и регулаторним тијелима дијеле се по партијским линијама, а поступци јавне конкуренције су, било да се ради о руководећим или службеничким мјестима, потпуно обесмишљени. Тзв. „мерит систем“ годинама се претвара у систем подјеле плијена.

У настојању да очувају своје позиције, представници владајуће коалиције континуирано подстичу друштвене подјеле усмјерене на дискредитацију политичких опонената, те у том процесу користе све полуге моћи које су им доступне. Овакво стање у друштву обесхрабрује умјерене, образоване и просперитетне грађане Републике Српске да узму активно учешће у политици.

Како су опозиционе политичке партије ослоњене на волонтерски ангажман слободних грађана, у оваквим околностима оне су додатно ослабљене и тешко могу да изграде инфраструктуру на терену која може да парира партијама на власти.

Концепт одговорности, било да се ради о правној или политичкој одговорности, практично не постоји у јавној сфери. Непостојање контроле, непоштовање устава и закона, партијска подјела функција и запошљавање, одсуство одговорности, дугогодишњи боравак на власти, произвели су клијентелистички систем и системску корупцију.

Независни покрет "Својим Путем" је партија политичког центра.

2. Скица потенцијала – Независни покрет „Својим путем“ – Игор Радојичић

Потенцијал се види у успостављању оквира за окупљање и дјеловање грађана који:

1. Нису задовољни постојећим стањем у друштву, а сматрају да постоји неискориштени потенцијал за промјену на боље, односно да је степен развоја одређених друштвених снага и ниво неискористене, латентне и расуте енергије на нивоу који омогућава прелазак у вишу фазу – окупљањем и повезивањем, каналисањем енергије у друштвено корисном правцу;
2. Баштине или дијеле одређене заједничке вриједности;
3. Опредјељени су да остану и живе у Републици Српској, па отуда смисленим виде друштвени ангажман за боље и уређеније друштво;
4. Спремни су да се ангажују на достизању циља – бољег, хуманијег и праведнијег друштва;
5. У својим областима дјеловања се издвајају идејама, потенцијалима, квалитетом рада и резултатима.

Политичка платформа је резултат промишљања да се човјек и друштво не могу посматрати у категоријама „црно-бијело“ са погубном поларизацијом и потенцирањем подјела које су политику учиниле одбојном грађанима.

Потребно је проактивно дјеловање за „живот у боји“ како би своје ограничено вријеме људи провели живећи квалитетним животима. Платформа треба да донесе иновације у политици, да укаже на потребу за новим друштвеним договором, базичним консензусом и правилима која ће регулисати политичку конкуренцију и конкуренцију.

Да би се истакла у односу на друге субјекте, платформа мора да понуди нове људе и то како младе са новим знањима, тако и искусне људе са резултатима и жељом да допринесу промјени на боље у средини у којој живе. Заговара се активан приступ кроз организацију акција, иницијатива, указивања на проблеме и нуђења рјешења, креативне кампање, притисак на власти и институције ради бољег и квалитетнијег рада.

Неки од принципа којима се руководимо су: истина, слобода, правда, отворен дијалог, политичка одговорност, култура јавног опхођења и комуникације, ограничење броја мандата, афирмација идеја републике, локално дјеловање као база за раст, концепт уставног патриотизма и афирмативно национално одређење, уважавање другог и другачијег, ненасилна борба, компромис и сарадња, писани програм са мјерљивим учинцима.

3. Општа начела

Појединачне политике, програми, активности и уопште дјеловање формулишу се и спроводе на основу општих начела и ставова:

Наша политика је политика центра.

Залажемо се за цјеловиту и децентрализовану Републику Српску, са снажним градовима и општинама.

Наша политика је заштита и спровођење националних интереса, заштита тековина Одбрамбено-отаџбинског рата и просперитет Републике Српске, њеног народа и грађана.

Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини видимо као оквир за успостављање функционалног система власти и односа у земљи, и као прилику, а не препреку, за сарадњу и просперитет свих.

Јака и развијена економија је основа за модерну и снажну Српску, а иновације, предузмиљивост и инвестиције предуслови привредног раста. Пољопривреда је шанса Српске, а улагања у саобраћај, инфраструктуру и туризам су услови раста других привредних и индустријских грана.

Самопосједовање као право сваког појединца на сопственост. Право да слободно располаже својом личношћу, животом и слободом. Ниједан појединац нема право располагања над другим појединцем.

Патриотизам као искључиво право појединца на осјећај припадности народу. Право да баштини и унапређује културу, традицију, историју и вриједности тог народа. Промовишемо здрав национални осјећај припадности народу.

Удруживање на основу слободне воље у доброј намјери за добробит свих је основни начин опстанка и функционисања човјечанства. Друштво слободних појединаца доноси снагу за стварање нове вриједности и напредак цивилизације.

Очување, напредак и афирмација слободног демократског друштва у складу са општина цивилизацијским вриједностима, нормама међународног права, уз уважавање културних, вјерских и других специфичности појединаца и група.

Организујемо се у слободној вољи, без обзира на нацију и вјеру, удружујући се за бољу и извјеснију будућност, а не против било кога. Сви људи добре воље су добродошли.

Идеја покрета се разликује у односу на етатистичке и националистичке идеје и начела, јер се противи примарној и снажној улози државе у свим сферама живота и рада, као и ригидној националистичкој политици и стварању тоталитарног етничког друштва. Сваки облик ригидног и искључивог друштва, било да се заклања иза вјере, нације или нечег трећег, неминуивно води у тоталитаризам. Ова погубна појава друштво гура у самоизолацију и нестајање. Нестајање слободе значи нестајање народа.

Промовишемо одговорно друштво и јавни интерес у чијој су служби функционалне институције на принципима владавине права.

Спољна политика треба да се заснива на интересима, не митовима. Републику Српску видимо у Европи и у сарадњи са свијетом.

Институт референдума видимо као средство одлучивања о најважнијим статусним питањима за Републику Српску, уз рационалну, темељну и отворену дискусију и дебату.

4. Основни правци и циљеви дјеловања

Покрет „Својим путем“ се кроз своје програмске циљеве и кроз свакодневно дјеловање залаже за самоодржив и снажан правни систем у Републици Српској и Босни и

Херцеговини, заснован на Уставу и законима, који претстављају одраз воље њених грађана да живе у слободном друштву у коме сваки појединац својим активизмом може да буде кројач сопствене судбине.

Покрет „Својим путем“ прихвата вриједности савременог друштва организованог прије свега на **принципу човјекољубља**, кроз **слободну тржишну економију**, а не дириговану и експлоататорску; **владавину права**, а не владину појединаца који су изнад правног система; **демократки изабрану власт**, а не куповином гласова, пропагандом и застрашивањем; **његовање и развој слободе говора и штампе**, **пуну транспарентност у одлучивању** и кроз **грађанска права и слободе**.

Покрет не смије стећи анатему аутократске владавине, већ ће настојати да развије унутрашње демократске инструменте на свим нивоима и институционално демократско одлучивање унутар државе.

Не толерише некажњивост унутар својих редова већ поставља систем гдје је свако једнак пред законима.

Ствара услове за брзи економски развој друштва кроз демократску владавину и пуну афирмацију личних слобода.

Покрет прави јасну подјелу између законодавне, извршне и судске власти и изграђује транспарентан систем унутрашње и међусобне контроле.

Способности, знања и вјештине, а не партијска припадност су за Покрет основни критеријум за постављање на одговорне дужности, за напредовање, и запошљавање припадника друштва.

Фаворизује достојанство и право појединца и право на управљање личном и приватном имовином.

Залаже се за борбу против корупције и организованог криминала путем поштивања законских норми у овој области, ефикасном контролом, процесуирањем и кажњавањем починитеља.

Циљеви за које се покрет „Својим путем“ кроз своје политичко дјеловање бори:

1. Сигурно и безбједно окружење унутар Републике Српске, Босне и Херцеговине региона и шире;
2. Владавина права и једнакост и равноправност грађана;
3. Стабилна демократија изражена кроз слободне и демократске изборе и транспарентност и демократичност у одлучивању унутар институција;
4. Одржива и просперитетна економија;
5. Вођење одговорне социјалне политике.

4.1. Демократија и политичке институције

Демократију схватамо као појам који означава владавину народа и политичке институције које представљају инструмент владавине народа.

Босна и Херцеговине је као друштво оптерећена како бременом политичке културе која неминовно мора да се мијења, тако и сложеним обликом унутрашње организације који и поред тога није сам по себи препрека. Демократија и политичке институције у Републици Српској и БиХ су угрожени, односно изложени сталној разградњи и обесмишљавању кроз кршење правила и процедура, игнорисање принципа и вриједности на којима су формирани, а ради задовољавања личних или групних интереса који су, неријетко, у супротности са законом.

Водимо се идејом и тежњом да се преузме одговорност и да се креира платформа за промјене у друштву и то промјене које није било могуће постићи са постојећих позиција.

4.2. Грађанска и политичка права

Права и слободе које данас као грађани уживамо и узимамо „здро за готово“ нису дата и поклоњена, већ освојена у борби са различитим облицима ауторитарног вођења. Због тога у принципу грађанства стоји одговорност и самосвјесност грађанина да својим активним учешћем и односом према одређеним друштвеним питањима легитимише сам политички поредак. На тај начин се чувају, оснажују и промовишу права и слободе.

Права и слободе подразумијевају границу коју власт не смије да прекорачи и значе слободу под законом и право да се утиче на живот заједнице и врши контрола власти. Дужности грађанина, с друге стране, подразумијевају одређену обавезу – одговорност према закону, политичкој власти и осталим припадницима политичке заједнице.

Одговорност је важна и у контексту прихватања основних начела демократског поретка: да се било каква врста личне супериорности не може користити као основа за установљавања одређених политичких привилегија и да се принцип већинског одлучивања не злоупотреби, односно да се уважи постојање општег добра и општих вриједности о којима постоји консензус (о којима се не може гласати) у друштву и којима се гарантују једнака права свима и истовремено спрјечава тиранија, већине или мањине.

4.3. Економија: ка средњем путу

У БиХ, у првом плану, нема јасних концепата нити јасних економских опредјељења. Начелно постоји опредјељење за тржишну привреду, међутим процеси се често изврћу и држава се све чешће појављује као купац и спасилац одређених предузећа. Свакако да ни потпуна приватизација није рјешење у областима попут производње и дистрибуције електричне енергије, жељезничког саобраћаја или природних богатстава. Међутим, да би се оправдала државна улога у тим пословима ти системи морају да функционишу беспријекорно.

У економији постоје јасна правила, одређене законитости које дају прилично јасан пут и неопходне кораке које је потребно предузети да би се стање поправило. Ипак, ти кључни

кораци изостају. Потребни су отворени разговори о економији, проблемима, рјешењима и управо кроз потенцирање те расправе у друштву и међу кључним актерима желе се иницирати процеси, дати подршка и остварити сарадња са онима који предлажу проактиван приступ који подразумева и тзв. „непопуларне мјере“ али и даје одговоре на питања шта након тога, како остварити раст, како генерисати приходе.

Када су у питању **економски развој и инвестиције**, златно правило је да се дугорочне инвестиције државном нивоу, укључујући улагања у кључне секторе попут енергетике, технологије и пољопривреде финансирају из дугорочних извора. У том смислу треба користити механизме тржиште капитала и емисије обвезница за које би гарантовала Влада или локална заједница. Кроз стимулативне политике, олакшице и партнерства треба привлачити стране и домаће инвестиције. Подршку малим и средњим предузећима пружати кроз финансијске подстицаје, едукацију и менторство.

Образовање и иновације траже осавремењивање образовног система, подршку наставном особљу и улагања у модернизацију школа и универзитета. Подршка исраживањима и развоју у науци и технологији су нужни за стварање иновативне и конкурентне економије.

У области **здравља и социјалне заштите** осигурати доступност и квалитет здравствених услуга широм земље, укључујући рурална подручја. Јачати програме социјалне сигурности за најрањивије групе, укључујући старије особе, сиромашне и особе са инвалидитетом.

Када су у питању **инфраструктура и саобраћај**, потребно је улагање у модернизацију путне и енергетске инфраструктуре. У области **заштите животне средине**, искористити искуства из других земаља како би осавременили законе за очување природних ресурса и смањење емисија штетних гасова. Унаприједити системе за управљање отпадом, рециклажу и обнову ресурса.

4.4. Слободни и независни медији

Већина медија у Републици Српској и Босни и Херцеговини је далеко од улоге коректива и контролора власти у демократском систему. Наравно, медији у доброј мјери зависе од средине у којој раде и тешко је очекивати драстичну разлику у стању у медијима и остатку друштва. Власти неке медије директно помажу јер раде у њиховом интересу, док неке држе под директном контролом и то на начин да онемогућавају независан рад, озбиљну критику и остваривање контролне улоге медија. Посебно је значајна, а истовремено и угрожена, улога јавних медијских сервиса.

Имамо прилику да укажемо на одређене недостатке у раду и уопште положају медија, те да формулисањем препорука и приједлога покушамо допринијети остваривању медијске улоге заштитника интереса јавности и контролора власти и политичких представника.

4.5. Децентрализација Републике Српске

Покрет се залаже за принципе децентрализације у циљу унапређења, ефикасности управљања и равномерног развоја свих дијелова територије Републике Српске.

Децентрализација управе – Равномјерна расподјела институција Републике Српске по читавој Републици Српској. На овај начин долази до равномјерне подјеле политичког утицаја и равномјерног броја запослених у институцијама и ЈП Републике Српске на читавој територији.

Регионални развој – Формирање развојних региона у складу са географским, економским и друштвеним специфичностима, ради подстицања одрживог економског раста и боље искоришћености природних и људских ресурса.

4.6. Очување природних богатстава и заштита животне средине

Покрет се залаже за одговорно управљање природним ресурсима и свеобухватну заштиту животне средине, како би се обезбиједио одржив развој и очувала природа за будуће генерације. Одговорно управљање природним ресурсима подразумева одрживо коришћење шума, вода, рудног богатства и пољопривредног земљишта, уз примјену еколошких стандарда и савремених технологија. Циљ је обезбиједити дугорочну заштиту и економску корист од ових ресурса.

Очување природних богатстава и заштита животне средине представљају темељ дугорочног економског и друштвеног развоја Републике Српске, осигуравајући здравију будућност за све њене грађане.

4.7. Европске интеграције

Европске интеграције видимо као прилику за мијењање друштва и политичког система на боље, и управо та промјена треба да буде и жељена и остварена изнутра, али не ради самог уласка у Европску унију, већ да би земља у којој живимо постала боља. Европска унија у овом тренутку представља једино конкретно рјешење за земљу, посебно у недостатку озбиљних алтернатива које нуде одређени степен сигурности, напретка и др. Управо због тога европске интеграције, као опредјељење Републике Српске и БиХ, представљају циљ на којем треба много озбиљније и преданије радити. Њихов значај није у самом циљу, већ у процесу његовог достизања.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ САБОРА

мр Игор Радојичић